

גו א ב ג מ"י פ"ז מהל'
מעשר הלכה ז'
גה ד מ"י פ"ג מהל'
תרומות הלכה ט'
וע"ש וב"מ:
גה ה מ"י שם הל' יב:

תוספתא ר"ד

העשיר העני אין מפרשין
עליו וכה הלה כמה
שבדו: מ"ט דלמיתה
עבוד רבנן תקנתא ומ"ט
דלעשירות לא עבוד
תקנתא: מיתה שכיחא
עשירות לא שכיחא
אמר רב פפא היינו
דאמרי אינשי מית חברך
אשר איתער לא אשר:

איכא בנייהו עניי כותיים. אומר ר"י ללא תקינו אלא בחזקת עניי העיר ולא כמו שפירש הקונטרס דלמנא קמא גרי אריות הם ולא יפריש בשבילם אלא בשביל עניי ישראל מפריש בכל מקום שהם דל"כ לא נפקא מינה מידי מאי בנייהו: **תניא** רבי אומר יורשין שירשו. מפרש עליהם אכל לא ירשו לא מפרש עליהן ואסיפא קאי ואם הלוה צפני צ"ד אין לר"ך לטול רשות מן היורשים אכל ארישא דקמני מת לר"ך לטול רשות מן היורשים לא מלי קאי דכ"ש אם לא ירשו שר"ך לטול רשות יותר שאין עליהן מוטל לפירוש חוב אציהן:

ובמעשה דקמינא דאביי. ואע"ג דאמר התם צמי שהיה נשוי (כתובות דף ט"א): דלוי אמרו ליה הני חמשין דמי קטינא סלקוי סלקווי הכא תקנתא דרבנן היא:

הילך דמיו חוששין שמא עשאו בו. פירש בקונט' לאמר שקיבל המעות עשאו תרומת מעשר וקשה לר"י דלאחר שמכרו א"ך יכול לעשותו הא לא מיתסר משיכה שהרי ברשות ישראל קאי אלא י"ל דשמה עשאו קודם קצלת הדמים קאמר ופר"ך אטו ברשעי עסקינן דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר פירושו ומשוו ליה כבר תרומת מעשר מעיקרא:

מעשר אביד בידו הי"ך דמיו. מימה אמאי נקט השתא הילך דמיו ועוד אמאי חוששין כלל שעשאו אציו תרומת מעשר והא ארבעה חוקה על חבר שאינו מו"ל דבר שאינו מתוקן מתחת ידו כדאמר"י (פסחים דף טו.) כחבר שמת והניח מגורה מלאה פירות וי"ל דדומק דקסבר דמסתמא אציו אמר לו אם הוא מתוקן או אינו מתוקן ואם לא נטל דמיו רמי אנפשיה לרו"ך עלמנו ומדכר שאמר לו אציו ואם לא מדכר חשבינן ליה בחזקת מתוקן אבל כשנטול דמיו לרו"ך אחרים לא רמי אנפשיה ומדכר: **ובי** נחשדו הברים א"תרום ש"א מן הבוקף. מימה דתנן במסכת ביכורים (פ"ג מ"ה) תרומת מעשר שזה לביכורים צפני דרכים ניטלת מן הטור על הטמא ושלא מן המוקף ואמר נמי צירוטלמי צפ' ב' דתרומות דכל התורה כולה למידה ומלמדה מן מתרומת מעשר שמלמדה ואינה למידה דתרומת מעשר כמיז (במדבר י) ממנו מן המוקף ומוקמי' ליה בתרומה גדולה ולא בתרומת מעשר וצ"ל הו"ב

(ב"מ דף מט.) אמרינן ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי רשאי צן לוי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר והכא פריך אחרות מעשר וכי נחשדו בו וי"ל מדרכנן אף תרומת מעשר צני מוקף והא דקאמר רשאי צן לוי היינו בשבתות ויו"ט דשכי כדאמר"י בהאשה רבה (יבמות דף ט"ג.) וקשה דצ"ל המפקיד (ב"מ דף נח.) תנן המפקיד פירות אכל חבירו אפילו הן אצודין לא יגע צהן ומפרש רב נחמן בר יצחק בגמרא דחיישינן שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר ואמאי וכי נחשדו לתרום שלא מן המוקף ואומר ר"ת דגבי פקדון חיישינן טפי ובחששא מועטת מולין הדבר להחמיר שלא ליגע בו וחיישינן שמא צבנתות ויו"ט עשאו דשכי שלא מן המוקף כדאמר רבה (יבמות דף ט"ג.) אבל בשאר מקומות לא חיישינן דלא שכיחא שהיא לו פירות צבניות ולא יחא לו די לצבת אם לא יעשורו ממקום אחר וי"מ דדוקא חברים לא נחשדו לתרום שלא מן המוקף דהכא איירי צבן לוי שניתן לו מעשר ואין נותנין אלא לחבר כדאיתא צבורע (חולין דף ק"ג.) אין נותנין ממנות לכהן עם הארץ אבל המפקיד כל אדם מפקיד אף שאין בקיפין צבילות מוקף וא"ת הדיא דביכורים דנטיילתה שלא מן המוקף היכי מני למימר דמדאורייתא איירי הא קמני וצריכה שיעור כתרומה ומדאורייתא לתרומה גדולה אין לה שיעור דחטה אחת פוטרת את הכרי וי"ל דאין לה שיעור למטה אבל לה שיעור למעלה דאין יכול לעשות כל גורנו תרומה דבעינן רשעת ששיריה ניכרים וכי האי גוונא איכא ברש מסכת פאה (פ"א מ"א) גבי אלו דברים שאין להם שיעור:

איכא בנייהו עניי כותיים

העשיר העני אין מפרש עליו וכה הלה כמה שבדו **ורבנן** מאי שנא למיתה דעבוד תקנתא ומאי שנא לעשירות דלא עבוד תקנתא **מיתה** שכיחא עשירות לא שכיחא **אמר רב** **פפא** היינו דאמרי אינשי חברך מית אשר **אתעשר** לא תאשר: מת צריך ליטול רשות וכו': **תניא** רבי אומר יורשין שירשו ומי איכא יורשין דלא ירתי אלא אמר ר' יוחנן ישירשו קרקע ולא שירשו כספים א"ר יונתן הניח מלא מחט גובה מלא מחט מלא קרדום גובה מלא קרדום ור' יוחנן אמר יאפילו הניח מלא מחט גובה מלא קרדום וכמעשה דקמינא דאביי: ת"ר ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי אין חוששין להרומת מעשר שבו כור מעשר יש לך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו מאי קאמר אמר אביי ה"ק ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי והילך דמיו אין חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר כור מעשר יש לך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר כור מעשר יש לך דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר אלא אמר רב משרשיא בריה דרב אידי הכי קאמר ישראל שאמר לבן לוי מעשר לאביד בידו הילך דמיו אין חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר כור מעשר לאביד בידו והילך דמיו חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר וכי נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף אלא אמר רב אשי דה"ק בן ישראל שאמר ללוי כך אמר לי אבא מעשר לך בידי או מעשר לאביד בידו חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דלא קי"ן לא הוה מתקן ליה בעל הבית כור מעשר לך בידי או כור מעשר לאביד בידו אין חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דקי"ן תקוני תקניה בעל הבית וכי יש לו רשות לבעה"ב לתרום תרומת מעשר האין אבא אלעזר בן גמלא היא דתניא אבא אלעזר בן גמלא "אומר יונחשב לכם תרומתכם בשתי

עניי כותיים. שאם אין עניי ישראל צעיר ויש עניי כותיים מפרש לזורסו ועבדסו לעלמנו שאף הם זוכים צהן דכותיים גרי אמת הם. ולמנא קמא גרי אריות הם ולא יפריש בשבילם אלא בשביל עניי ישראל פריש בכל מקום שהם: **וכה הלה כמה שבדו.** הלוה הוא אינו חייב לפרוש משלו שהרי הלוהו ע"מ שלא לפרע הימנו: **דעבוד תקנתא.** דקאמר מפרש עליו בחזקת עניי ישראל ובעשיר קמני אין מפרשין עליו: **לא שכיחא.** הלכך לא חשו לה: **אשר.** האמן והחוק הדבר לשון שריר וקיים(ט): **לא תאשר.** לא תאמן: **שירשו קרקע.** שעליהם מוטל המלוה לפירוש חובת אציהן: **מלא מחט.** כלומר הניח קרקע מועט אין זה מפרש בחזקת יורשין אלא כשיעור דמי הקרקע: **מלא קרדום.** כלומר קרקע הרבה: **אפי' הניח מלא מחט גובה מלא קרדום.** כלומר כל חובו לפי שהוא יכול לטרוף ולחזור ולטרוף כל שעה שיפדוהו ממנו: **כי הוא מעשה דקטינא דאביי.** צמי שהיה נשוי בכמות (דף ט"א): **דהוא דהו** מסקי ציה מלאה זווי ושכיב ושציק קטינא שי חמשים אחת צבל חזו טרפוה"א אחו יתמי יהיזי ליה חמשין וסלקוהו הדך אחא טרפה כו': **ישראל שאמר** ללוי. כולה מפרש ואזיל לה: **מעשר יש לך בידי.** שהפסדתי מתצוואתי ללרו"ך: **והילך דמיו.** ומוכרה לי ונטל זה את דמיו: **אין חושש.** ישראל זה שמא לאחר שמכרו לוי עשאו לוי זה תרומת מעשר על מעשר אחר שהיה לו צביות דכיון דלא ידע כמה יש לו צידו לא עביד ליה תרומת מעשר. אבל אמר כור מעשר יש לך בידי ונתן לו הדמים אכור ישראל זה לאכול הימנו ואפי' הפריש תרומת מעשר לכהן לפי חשבונו חיישינן שמא לאחר שקיבל הדמים עשאו לכו"ן תרומת מעשר על תשעה כורין שיש לו צביות מעשר הטבול לתרומת מעשר דכיון דלא משך יכול לחזור הלוי ואע"פ שהוא צביות של ישראל לא קנו לו מעותיו דאימת קנייה האי לוי דלקנייה ישראל צבילות מעות הלכך כי חזר צו ועשאהו תרומת מעשר חל עליו ה"ס: **מעשר לאביד בידו.** צמי אביד הודעמי שהיה לו מעשר צדי: **מוקף.** סמוך כמו אין מקיפין שתי צביות (ב"ב דף ט"ג.) אכור לחבר לומר תצוה שיש לי במקום פלוני תהא תרומה על זו שמא אחתה שעה אינה צעין ואם עשה עשוי: **כך אמר לי אבא**

לפני מומו מעשר לך צדי: **חושש.** הלוי הזה: **לתרומת מעשר.** הראייה לינטל הימנו. ואע"פ שזוקה על חבר שאינו נפטר מן העולם עד שיתקן כל פירות טבילים שבדו הכא איכא למיחש דכיון שלא הוכיז צבואתו סכוס מדה שמא לא היה יודע כמה יש: **אין חוששין.** שמוחזקת ישראל זה שחיקנו קודם שמת ואע"פ שאין מוטל עליו: **לתרום תרומת מעשר.** הלא אין המעשר שלו אלא של לוי והוא ליה תורם שלא מדעת צמתי

לפני מומו מעשר לך צדי: **חושש.** הלוי הזה: **לתרומת מעשר.** הראייה לינטל הימנו. ואע"פ שזוקה על חבר שאינו נפטר מן העולם עד שיתקן כל פירות טבילים שבדו הכא איכא למיחש דכיון שלא הוכיז צבואתו סכוס מדה שמא לא היה יודע כמה יש: **אין חוששין.** שמוחזקת ישראל זה שחיקנו קודם שמת ואע"פ שאין מוטל עליו: **לתרום תרומת מעשר.** הלא אין המעשר שלו אלא של לוי והוא ליה תורם שלא מדעת צמתי

לפני מומו מעשר לך צדי: **חושש.** הלוי הזה: **לתרומת מעשר.** הראייה לינטל הימנו. ואע"פ שזוקה על חבר שאינו נפטר מן העולם עד שיתקן כל פירות טבילים שבדו הכא איכא למיחש דכיון שלא הוכיז צבואתו סכוס מדה שמא לא היה יודע כמה יש: **אין חוששין.** שמוחזקת ישראל זה שחיקנו קודם שמת ואע"פ שאין מוטל עליו: **לתרום תרומת מעשר.** הלא אין המעשר שלו אלא של לוי והוא ליה תורם שלא מדעת צמתי

(א) לתקן פה. כמותם
כ"ג: (ב) וי"ל רבא וכן
איתא בערוך ערך אשר כ"ג.
(ג) תוספתא רפ"ג.
(ד) וימלא ו. וש"ג.
(ה) בערוך: ל. וש"ג.
(ו) צמי"י פ"ג מהלכות
תרומות משמע דלא ברס
כה מעשר לאביד כו'.
(ז) ב"ב י"ג: ע"ש בצורות
נח: ע"ש מנחות נ"ד.
(ח) וי"ל לפרוש. ט. וב"ב
קס: ט. כ"פ"א: טרפס.

תורה אור השלם

והחשב לבם
תרומתכם כדון מן הי"ך
ובקלאה מן הי"ך
במדבר יח כו

מוסף רש"י

שלא מן המוקף. מדכר
שאינו סמוך לו כלומר כלי
דלוי מניח ובה וי"ל
ל. מן שאינו סמוך לו. מן
(ב"ב דף ט"ג.) אין מקיפין
שתי צביות. וכו' ומה
(ט"א) מקפת וקורא לה שם.
לפון מקיפין ומניעין זה
לזה. ואכור לחבר להפריש
ממה שאין לפניו על מה
שלפניו. דשמה אחוה הוא
סמוך עליו אינו צעין.
שלא כו. ניקב. ומלא
שאין אומר כלום ואוכל
טבילים (חולין י"ג.) ובחשב
לכם תרומתכם. כלום
כמ"ב (ב"ב דף ט"ג.)